

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Fylke: Troms

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Storfjord

Emne: Vannbæring.

Bygdelag: Signaldal

Oppskr. av: Fridtjof Olsborg

Gard: Fredheim

(adresse): Kvesmenes.

G.nr. 54 Br.nr. 39

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Etter eiga røynsle og forteljinger.

SVAR

Den eldste beremåten for vatn som en kjenner til her i bygda er med vassåk og to bötter, og det brukes ennå av mange på småbruk som ikke har innlagt vatn. Åket som også kaltes vassstre, var som regel utholet for halsen og nakken slik at det faldt godt til skuldrene, men det bruktes også vassstre som ikke var utholet og da måtte åket beres på skrå over den ene aksel, men en bötte foran og den andre noe bakenfor kroppen, og med en hand i hver hanke på bötten til hjelp så ikke tyngden ble for stor for skulderen.

I den eldre tid bruktes vidjer og trekroker til vass-treet, men nå brukes det jernkroker med en fin kjetting istedenfor vidjer.

På samme måten bæres melka inn fra fjöset, når det er så meget melk at en må bruke to bötter.

Om vinteren må mange gårder få kjørt vatnet med hest og slede, da de nærmeste kilder ofte blir tørre, og avstanden til elv eller større kilde ofte kan bli lang.

En bruker da gjerne to fat som hver tar omlag en tønne. Denne metoden har vert brukt fra de eldste tiden og brukes fremdeles av mange her i bygda, skjönt det nå blir fler og fler som får seg innlagt springvatten bade til stue og fjös.

Nå har kommunane valgt vasshemnder som har til oppgave å bringe på det rene hvordan vannverk kan komme flere gårder til nytte med samme hovedledning, og der det er tett bebyggelse skulle vel dette være den enkleste måten å løse vannspørsmålet på. Men et slikt vannverk koster jo mange penger, og en er derfor avhengig av statsstönad da de private neppe greier å koste det selv. I bygdene her ser en med stor forventning på denne lösing av vannspørsmålet, da vannbæringen på de mange småbrukene omkring i distriktene er et helseslitende arbeid og som i første rekke går utover de som steller fjöset - budeierne. At det er så vranget å få tjenestehjelp på gårder hvor det ikke er innlagt vatn, beviser nödvendigheten av at vannspørsmålet må bli löst snarest om ikke bygdene skal avfolkes ennå mer enn de er blitt de senere år.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM 645

BYGDØY

Troms
Storfjord

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Bygdøy i april 1948.

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte væskene en lengre vei for å hindre at væsken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse lokk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løvkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flæ, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

Vannbæring.

Det var bare under kjøring av vann at det bruktes "skvulpefjæl" som det kaltes her i bygda. Fjælen var som regel en tønnebotten eller en botten av en halvtønne ettersom storleken var på kjørekoppen. Men om vinteren bruktes det for det meste sne som ble skoflet opp i tønna eller fatet. Dette brukes ennå av dem som må kjøre vatnet.

Noen spesiell forsiggjort gjenstand til dette bruk, kann en ikke finne at det har vert brukt.

Det bruktes bare trefat eller tønner av tre til vasskopp som var berekna til mennesker. Til fjöset bruktes også jernkopper.

Herad _____ Storfjord.
Uppteiknar _____ Fridtjof Olsborg, Kvesmenes.